

Sygn. akt **I AGa 257/20**

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2022 r.

Sąd Apelacyjny w P. I Wydział Cywilny i Własności Intelktualnej

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Ryszard Marchwicki

Protokolant: st.sekr.sąd. Kinga Kwiatkowska

po rozpoznaniu w dniu 15 marca 2022 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.**

przeciwko (...) **spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą**

w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 6 lipca 2020 r. sygn. akt (...)

1. oddała apelację;
2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję apelacyjną.

Ryszard Marchwicki

"Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym"

St. sekr. sąd. Katarzyna Surażyńska

Sygn. akt I AGa 257/20

UZASADNIENIE

Pozwem z 24 stycznia 2019 r. powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. kwoty 884.093,25 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w transakcjach handlowych od 28 marca 2017 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W piśmie procesowym z 7 października 2019 r. stanowiącym odpowiedź na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w P.:

I. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 718.775 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

II. oddalił powództwo w pozostałej części,

III. rozdzielił stosunkowo koszty procesu pomiędzy stronami w ten sposób, że obciążył nimi powoda w 19%, a pozwanego w 81% i z tego tytułu zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 42.512,60 zł.

Podstawą rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i wnioski Sądu I Instancji.

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (poprzednio (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. oraz (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.) jest zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem (...) i prowadzi działalność gospodarczą związaną z rynkiem nieruchomości.

Pozwany (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem (...) i zajmuje się w szczególności realizacją projektów budowlanych związanych z wznoszeniem budynków.

Pod koniec 2007 roku pozwany, jako generalny wykonawca, zawarł z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., jako inwestorem, umowę o roboty budowlane, na podstawie której wybudował hale magazynowe (...) i (...) na nieruchomości położonej w B. przy ul. (...). Pozwany udzielił inwestorowi gwarancji na wykonane przez siebie prace budowlane.

W styczniu 2014 r. powód (...) sp. z o.o. (wówczas (...) sp. z o.o.) nabył od (...) sp. z o.o. obie hale magazynowe wzniesione przez pozwanego na działce w B., a wraz z nimi wszelkie prawa z gwarancji, rękojmi oraz zabezpieczeń wynikających z umów zawartych przez inwestora (zbywcę nieruchomości) z poszczególnymi wykonawcami robót budowlanych.

Po dwóch latach użytkowania zakupionych nieruchomości powód stwierdził usterki w konstrukcji poszycia dachowego hal i wezwał pozwanego do ich usunięcia poprzez wymianę elementu dachu, tj. membrany.

Zainicjowało to spór pomiędzy stronami, odnoszący się do kwestii istnienia wad, przyczyn ich powstania i podmiotu odpowiedzialnego za ich usunięcie. Utrzymujący się konflikt spowodował w szczególności, że powód na podstawie umowy o roboty budowlane z 13 września 2016 r. zlecił wymianę wadliwego elementu firmie trzeciej, tj. (...) SA z siedzibą w G., na koszt i ryzyko pozwanego.

Chcąc zakończyć spór strony przystąpiły do negocjacji, celem wypracowania porozumienia. Negocjacje trwały kilka tygodni. W ich trakcie strony ustaliły, że powód na własny koszt i ryzyko doprowadzi do wymiany membrany, natomiast pozwany pokryje część kosztów z tym związanych.

W trakcie rozmów strony powzięły wątpliwość, w jaki sposób zakwalifikować płatność pozwanego, stanowiącą zwrot części kosztów naprawy dachu i w jaki sposób ją udokumentować. Początkowo rozważano rozliczenie na podstawie faktury VAT, następnie na podstawie noty obciążeniowej. Po zasięgnięciu opinii doradców podatkowych wszystkie strony zdecydowały się na obciążenie pozwanego kosztami wymiany membrany na podstawie noty obciążeniowej (bez podatku VAT).

26 października 2016 r. strony oraz zarządzający projektem (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. zawarły trójstronne „Porozumienie”, na podstawie którego pozwany (...) sp. z o.o. i powód (...) sp. z o.o. (wówczas (...) sp. z o.o.)

zobowiązały się pokryć koszty wymiany membrany w równych częściach, tak aby pozwany zwolniony został z wszelkiej odpowiedzialności za wady poszycia dachowego (pkt D, E, F). W treści porozumienia strony wprost wskazały, że zawarta umowa stanowi nowację (§ 1), a w zakresie wzajemnych rozliczeń przyjęły, że:

– powód (...) sp. z o.o. na własny koszt i ryzyko doprowadzi do usunięcia wad poszycia dachowego hal magazynowych, natomiast połowę tych kosztów w wysokości kwoty netto (bez podatku VAT) pokryje pozwany, a drugą połowę tych kosztów ureguluje powód (§ 1 ust. 1.1.),

– łączna wartość wyżej wskazanych kosztów wynosi 1.532.550 zł netto, z czego wynagrodzenie (...) SA stanowi 1.330.000 zł netto, rezerwa wynikająca z umowy dotyczącej wymiany membrany (z 13 września 2016 r.) wynosi 95.000 zł netto, utylizacja wadliwej membrany wynosi 46.000 zł netto, koszt nadzoru to kwota 12.000 zł netto, natomiast koszty zarządzającego projektem wynoszą 73.550 zł netto (§ 1 ust. 1.2.),

– połowa kosztów, do pokrycia których zobowiązał się pozwany wynosi 718.775 zł, przy czym kwota ta może zostać powiększona o kwotę odpowiadającą połowie faktycznie aktywowanej i zapłaconej przez powoda na rzecz (...) SA rezerwy, czyli maksymalnie o 47.500 zł, i wynieść maksymalnie 766.275 zł; pozwany zobowiązany będzie do zapłaty kwoty we wskazanej wysokości nawet w przypadku, gdyby rzeczywiste koszty poniesione przez powoda były wyższe, ponieważ ryzykiem wzrostu kosztów obciążony jest powód (§ 1 ust. 1.3.),

– terminowa zapłata przez pozwanego na rzecz powoda oznaczać będzie należyte wykonanie przez pozwanego wszystkich zobowiązań wobec powoda objętych porozumieniem (§ 1 ust. 1.3),

– zapłata połowy kosztów przez pozwanego na rzecz powoda nastąpi po przedstawieniu pozwanemu kopii oświadczeń wykonawcy (...) SA, podmiotu utylizującego wadliwą membranę oraz zarządzającego projektem, potwierdzających rozliczenie w całości zobowiązań pieniężnych przez powoda, wynikających ze stosownych umów, w tym w szczególności z umowy o roboty budowlane z 13 września 2016 r. (umowy wymiany membrany); rozliczenie powoda z wykonawcą oraz pozostałymi podmiotami uczestniczącymi w wymianie membrany nastąpi w terminie do 31 stycznia 2017 r.; w celu zapłaty połowy kosztów powód wystawi na rzecz pozwanego notę obciążeniową w kwocie stanowiącej równowartość udziału (...) sp. z o.o. w kosztach, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia rozliczenia z wykonawcą i pozostałymi podmiotami; terminy mają charakter informacyjny i nie wyłączają prawa powoda do domagania się zapłaty kwoty 718.775 zł, bądź maksymalnie kwoty 766.275 zł (§ 1 ust. 1.4.),

– zapłata na podstawie noty obciążeniowej nastąpi w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania (§ 1 ust. 1.5.),

– pozwany może w każdym czasie zapłacić z góry swoją część kosztów, po wcześniejszym zwróceniu się do powoda o wystawienie na swoją rzecz noty obciążeniowej z terminem płatności wynoszącym 14 dni; w takim wypadku nota obciążeniowa winna zostać dostarczona pozwanemu w ciągu 5 dni (§ 1 ust. 1.6.),

– z dniem zawarcia porozumienia powód oraz zarządzający projektem bezwarunkowo i nieodwołalnie zrzekają się wszelkich dotychczasowych i przyszłych roszczeń wobec pozwanego, mogących przysługiwać im w związku z wadami, a zrzeczenie to jest wiążące także dla następców prawnych tych podmiotów, jak i kolejnych właścicieli nieruchomości i wszelkich innych podmiotów, które nabeżdą prawa z gwarancji (§ 1 ust. 1.7.),

– powód i zarządzający projektem zobowiązują się nie dochodzić wobec pozwanego oraz poręczycieli (...) sp. z o.o. (zbywcy nieruchomości i inwestora) jakichkolwiek dotychczasowych lub przyszłych roszczeń gwarancyjnych mogących przysługiwać im w związku z wadami (§ 1 ust. 1.8.).

Na początku 2017 r. zakończono wymianę membrany. Następnie pozwany otrzymał wszystkie oświadczenia wymagane porozumieniem (§ 1 ust. 1.4.). Inwestycja nie wygenerowała dodatkowych, nieprzewidzianych wydatków. Wobec tego na początku marca 2017 r. zarządca projektu zwrócił się do powoda o wystawienie pozwanemu noty obciążeniowej na kwotę 718.775 zł.

Mimo to powód 13 marca 2017 r. wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 884.093,25 zł brutto, tj. na kwotę 718.775 zł netto wskazaną w porozumieniu i opodatkowaną podatkiem VAT w wysokości 23%, płatną w terminie 14 dni, tj. do 27 marca 2017 r. Swoją decyzję powód poparł opinią doradcy podatkowego, zgodnie z którą płatność pozwanego należy traktować jako wynagrodzenie z tytułu świadczenia usług, które podlega opodatkowaniu podatkiem VAT.

Pozwany nie podzielił stanowiska powoda i zwrócił mu fakturę nr (...) bez księgowania. Pozwany zaznaczył przy tym, że kwestia opodatkowania została rozstrzygnięta w zawartym przez strony porozumieniu i jest prawidłowa z uwagi na charakter porozumienia, które jest nowacją.

Z uwagi na zaistniałą sytuację strony postanowiły zwrócić się wspólnie do organu podatkowego o interpretację indywidualną dotyczącą podatku od towarów i usług. Ostatecznie jednak strony nie wypracowały jednolitego tekstu wniosku o interpretację.

Wobec tego 14 listopada 2017 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 884.093,25 zł wraz ze skapitalizowanymi odsetkami wynoszącymi na dzień wezwania 39.336,09 zł (ustawowe odsetki za opóźnienie obliczone od 27 marca 2017 r. do dnia wezwania).

W odpowiedzi na wezwanie pozwany pismem z 24 listopada 2017 r. poinformował powoda, że nie może dokonać jakiegokolwiek płatności objętej wezwaniem, ponieważ faktura została wystawiona niezgodnie z porozumieniem i obowiązującymi przepisami prawa.

13 marca 2018 r. powód wniósł do Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej w B. wniosek o wydanie interpretacji indywidualnej.

W oparciu o wniosek powoda i przedstawiony w nim opis stanu faktycznego Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej 27 kwietnia 2018 r. wydał interpretację indywidualną nr (...), w której uznał stanowisko powoda za prawidłowe. Organ podatkowy podzielił pogląd dotyczący konieczności opodatkowania wynagrodzenia za usługę.

Analogiczny wniosek pozwany złożył 17 stycznia 2019 r., podając w nim szczegółowo warunki porozumienia i okoliczności sprawy. Wskazał przy tym, że w sprawie wydano już interpretację indywidualną z wniosku powoda.

W oparciu o wniosek pozwanego i przedstawiony w nim opis stanu faktycznego Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej 29 marca 2019 r. wydał interpretację indywidualną nr (...), w której uznał stanowisko pozwanego za prawidłowe. Organ podatkowy uznał, że transakcja udokumentowana fakturą jest czynnością niepodlegającą opodatkowaniu podatkiem VAT, bowiem powód angażując podmiot trzeci do usunięcia skutków niewłaściwego wykonania dachu nie uczynił tego w celach zarobkowych (odszkodowania nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług).

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo w przeważającej części zasługiwało na uwzględnienie.

Mając na uwadze stanowiska stron oraz zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd wskazał, że stan faktyczny sprawy w istocie nie był sporny między stronami. Istota sporu stron sprowadziła się do tego, czy powód uprawniony był do obciążenia pozwanego kosztami wymiany membrany powiększonymi o podatek VAT, czy może jednak winien żądać kwoty netto wskazanej w porozumieniu z 26 października 2016 r. Natomiast już w trakcie procesu spór stron objął dodatkowo kwestię wymagalności roszczenia oraz odsetek należnych od żądanej kwoty.

Dalej Sąd wskazał, że oceniając sprawę należało odnieść się do zapisów porozumienia z 26 października 2016 r., mając przy tym na względzie, że ma ono charakter nowacji, o której mowa w art. 506 k.c.

Według Sądu, intencją stron przy zawieraniu ww. porozumienia bez wątplenia była nowacja, a wola stron w tym względzie wynika wprost z zapisów tegoż porozumienia (§ 1). Wykładnia oświadczeń woli stron prowadzi zaś do wniosku, że pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty o wartości netto, czyli w wysokości 718.775 zł. Zapisy

porozumienia wskazują wprost, że pozwany zobowiązał się do pokrycia połowy kosztów wymiany membrany w wysokości netto, zatem bez podatku VAT (pkt E-F, § 1 ust. 1.1.-1.3.). Tym samym w sprawie nie istnieją podstawy obciążania pozwanego dodatkowo kwotą odpowiadającą wartości podatku od towarów i usług. Sąd podkreślił, że w myśl zapisu § 1 ust. 1.3 porozumienia, postanowiono wprost, iż pozwany zobowiązany będzie do zapłaty kwoty we wskazanej wysokości nawet w przypadku, gdyby rzeczywiste koszty poniesione przez powoda były wyższe, ponieważ ryzykiem wzrostu kosztów obciążony jest powód (§ 1 ust. 1.3.) Taki zapis porozumienia tym bardziej wskazuje, że kwota, na jaką się strony umówiły, miała charakter kwoty maksymalnej, do wysokości której odpowiedzialność ponosić miał pozwany.

Sąd zwrócił nadto uwagę, że osiągnięte porozumienie było wynikiem szczegółowych i wielotygodniowych negocjacji stron, w trakcie których rozważano kwestie podatkowe i zasięgano opinii podmiotów fachowo zajmujących się doradztwem podatkowym. Potwierdzają to nie tylko dokumenty i wydruki korespondencji e-mail zgromadzone w aktach sprawy, ale również zeznania przesłuchanych w sprawie osób. Strony zatem w sposób świadomy i zgodny uznały, że do kwoty netto wskazanej w porozumieniu nie powinno doliczać się podatku VAT. Okoliczności te potwierdzają jedynie powyższe ustalenia.

Sąd podkreślił przy tym, że nie rozstrzyga kwestii istnienia bądź nieistnienia zobowiązania podatkowego, jako że problem ten nie ma charakteru sprawy cywilnej i wykracza poza granice drogi sądowej wyznaczone przez art. 2 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1 k.p.c. Jedynie bowiem organ podatkowy i sąd administracyjny władne są przesądzić o tym, czy transakcja udokumentowana fakturą nr (...) z 13 marca 2017 r. jest czynnością podlegającą lub niepodlegającą opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług. Sąd bada jedynie wysokość kwoty, jaką pozwany winien zapłacić powodowi.

Odnosząc się natomiast do terminu wymagalności roszczenia Sąd wskazał, że zgodnie z § 1 ust. 1.4. porozumienia zapłata miała nastąpić po przedstawieniu pozwanemu szeregu dokumentów związanych z naprawą membrany, a rozliczenie zobowiązań powoda miało nastąpić w terminie do 31 stycznia 2017 r. Natomiast w celu zapłaty połowy kosztów powód wystawić miał na rzecz pozwanego notę obciążeniową w kwocie stanowiącej równowartość udziału (...) sp. z o.o. w kosztach, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia rozliczenia z wykonawcą i pozostałymi podmiotami. Już po zawarciu porozumienia, a także po usunięciu wady poszycia dachowego, powód doszedł do przekonania, że czynność stron winna być opodatkowana. Wobec tego nie wystawił noty, ale fakturę z doliczonym podatkiem VAT. Sąd podzielił stanowisko pozwanego, że powód nie wywiązał się w pełni z tych postanowień. Niemniej w ocenie Sądu zapis o nocie obciążeniowej nie stanowił warunku spełnienia świadczenia w rozumieniu art. 89 i nast. k.c. (zdarzenie przyszłe i niepewne). Był on jedynie zapisem o charakterze technicznym, określającym rodzaj dokumentu księgowego, za pomocą którego strony dokonają rozliczenia. Skoro zatem powód zdecydował się na wystawienie faktury, pozwany powinien dokonać na jej podstawie zapłaty należności w wysokości netto, czyli do kwoty, do jakiej był zobowiązany mocą porozumienia, zaś powód winien rozliczyć VAT we własnym zakresie, we właściwy sposób. Było to o tyle uzasadnione, że pozwany od początku nie kwestionował, że jest zobowiązany do zapłaty kwoty 718.775 zł. Zapłata kwoty netto winna nastąpić w terminie 14 dni od dnia otrzymania faktury, tj. zgodnie z terminem płatności w niej wskazanej. Zatem wraz z upływem terminu płatności faktury roszczenie powoda wobec pozwanego zostało postawione w stan wymagalności.

W rezultacie Sąd w punkcie I wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 718.775 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 marca 2017 r. do dnia zapłaty, natomiast w punkcie II wyroku oddalił powództwo w pozostałej części jako bezzasadne.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c., zatem odmiennie niż żądał tego powód. Przywołany przepis stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. W fakturze VAT nr (...) z 13 marca 2017 r. termin zapłaty należności określono na 27 marca 2017 r. Począwszy zatem od dnia następnego pozwany pozostawał wobec powoda w zwłoce

z uregulowaniem należności w wysokości netto. Stąd odsetki od kwoty 718.775 zł należą się od dnia następnego, tj. od 28 marca 2017 r.

Powód domagał się natomiast zasądzenia odsetek na podstawie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych z 8 marca 2013 r. (obecnie ustawa o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych z 8 marca 2013 r. t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 935). Także w tym zakresie żądanie powoda było nieuzasadnione i podlegało oddaleniu (punkt II wyroku). Sąd zwrócił uwagę, że umowa stron nie należy do umów, o których mowa w art. 4 pkt 1 przywołanej ustawy, gdyż nie stanowi umowy, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi zawartej między przedsiębiorcami w związku z wykonywaną przez nie działalnością. Stąd powód nie był uprawniony do domagania się odsetek ustawowych za opóźnienie w transakcjach handlowych, o których mowa w art. 7 ustawy o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych z 8 marca 2013 r. W tym stanie rzeczy Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie na podstawie ww. przepisów Kodeksu cywilnego.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie III wyroku na podstawie art. 100 k.p.c. i art. 98 § 3 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego rozliczenia.

Powód poniósł koszty procesu w łącznej kwocie 55.022 zł, na które składały się: opłata od pozwu w kwocie 44.205 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 10.800 zł oraz opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił w oparciu o § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 265).

Pozwany poniósł koszty w łącznej wysokości 10.817 zł, na które składały się: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 10.800 zł oraz opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Zatem łącznie koszty procesu wyniosły 65.839 zł. Powód wygrał proces w 81%, a przegrał w 19%. Powinien zatem ponieść 19% kosztów procesu wynoszących 12.509,40 zł, a poniósł je do kwoty 55.022 zł. Powstałą różnicę w kwocie 42.512,60 zł winien mu zwrócić pozwany.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany, który zaskarżył wyrok w części tj. w zakresie pkt I w całości oraz w zakresie pkt III zawierającego orzeczenie o kosztach postępowania.

Skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.c. poprzez zaniechanie przez Sąd I instancji wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny przeprowadzonych dowodów, która to ocena w zakresie dotyczącym kwestii wymagalności roszczenia powoda o zapłatę Udziału G. w kosztach została dokonana przez Sąd I instancji wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego oraz z bezzasadnym pominięciem:

a) postanowień porozumienia z 26 października 2016 r., z których jednoznacznie wynika, że warunkiem wymagalności roszczenia powoda dot. zapłaty przez pozwanego Udziału G. w kosztach w kwocie 718.775 zł jest: (i) wystawienie przez (...) W. noty obciążeniowej oraz (ii) przedstawienie przez (...) lub Zarządzającego Projektem pozostałych dokumentów wskazanych w § 1 ust. 1.4 Porozumienia, tj. kopii oświadczeń: P. (wykonawcy wymiany membrany), podmiotu utylizującego wadliwą membranę oraz Zarządzającego Projektem potwierdzających rozliczenie w całości zobowiązań pieniężnych przez (...) wynikających ze stosownych umów z (...),

b) zeznań świadków D. S. i M. B. oraz przesłuchanego w charakterze strony pozwanej R. G. (ocenionych przez Sąd I instancji jako spójne, logiczne i korespondujące ze sobą, jak i uznanym za wiarygodny materiałem dowodowym w postaci dokumentów oraz wydruków), z których jednoznacznie wynika, że strony w trakcie negocjacji Porozumienia zgodnie ustaliły, iż warunkiem wymagalności roszczenia o zapłatę Udziału G. w kosztach jest wystawienie noty obciążeniowej i przedstawienie ww. dokumentów wskazanych wyżej,

c) znajdujących się w aktach sprawy wydruków korespondencji e-mail kierowanej przez stronę powodową do G. (uznanych przez Sąd I instancji za wiarygodne oraz odzwierciedlające treść rzeczywistych ustaleń), z której to korespondencji również wynika, że w trakcie negocjacji Porozumienia strony zgodnie ustaliły, iż warunkiem wymagalności roszczenia o zapłatę udziału G. w kosztach jest wystawienie noty obciążeniowej i przedstawienie ww. dokumentów,

a w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd, że wystawienie noty obciążeniowej nie stanowiło warunku zapłaty (warunku wymagalności)/określenia terminu płatności udziału G. w kosztach, lecz stanowiło jedynie zapis o charakterze technicznym określającym rodzaj dokumentu księgowego, za pomocą którego strony dokonają rozliczenia oraz błędne ustalenie przez Sąd, że kopie oświadczeń: P. (wykonawcy wymiany membrany), podmiotu utylizującego wadliwą membranę oraz Zarządzającego Projektem potwierdzających rozliczenie w całości zobowiązań pieniężnych przez (...) wynikających ze stosownych umów z (...) zostały wystawione i przedstawione przez powoda, podczas gdy w rzeczywistości (i) powód nie wystawił noty obciążeniowej zgodnie z treścią Porozumienia oraz (ii) nie przedstawił pozostałych dokumentów wskazanych w § 1 ust. 1.4 Porozumienia, co miało wpływ na rozstrzygnięcie Sądu I instancji bowiem skutkowało błędnym uznaniem, że roszczenie powoda w kwocie 718.775 zł jest roszczeniem wymagalnym i udowodnionym, co w konsekwencji skutkowało zasądzeniem od pozwanego na rzecz powoda kwoty 718.775 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 marca 2017 r. (tj. od dnia następującego po dniu, w którym upłynął termin zapłaty faktury VAT wystawionej przez Powoda) do dnia zapłaty;

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 1 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie, względnie niezastosowanie polegające na dokonaniu rażąco błędnej (a w zasadzie niedokonania) wykładni oświadczeń woli stron oraz postanowień porozumienia z 26 października 2016 r. (w szczególności § 1 ust. 1.4, § 1 ust. 1.5 oraz § 1 ust. 1.6 Porozumienia) i w konsekwencji błędnym uznaniu, że zapisy dotyczące wystawienia noty obciążeniowej i wymienionych wyżej oświadczeń stanowiły zapisy o charakterze technicznym, a nie warunek (przesłankę) wymagalności świadczenia (przy czym Sąd błędnie odwołał się w tym przypadku do konstrukcji warunku z art. 89 k.c. jako zdarzenia przyszłego i niepewnego, a nie „określenia terminu spełnienia świadczenia” w rozumieniu art. 455 k.c.), co skutkowało nieprawidłowym uznaniem, że roszczenie powoda o zapłatę kwoty 718.775 zł stało się wymagalne na skutek upływu terminu płatności faktury i wezwania do zapłaty, podczas gdy zarówno z treści porozumienia z 26 października 2016 r., jak i z zeznań świadków D. S. i M. B. oraz strony pozwanej (R. G.), które zostały ocenione przez Sąd I instancji jako spójne, logiczne i korespondujące ze sobą, jak i uznanym za wiarygodny materiałem dowodowym w postaci dokumentów oraz wydruków korespondencji mailowej kierowanej przez stronę powodową do G. znajdującej się w aktach postępowania i uznanej przez Sąd I instancji za wiarygodne oraz odzwierciedlające treść rzeczywistych danych, która to korespondencja również potwierdza jednoznacznie, że zgodnym zamiarem stron było to, aby uzależnić wymagalność płatności udziału G. w kosztach od wystawienia noty obciążeniowej (a nie faktury VAT) oraz przedstawienia pozostałych dokumentów wskazanych w § 1 ust. 1.4 porozumienia;

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 455 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że strony w porozumieniu nie ustaliły terminu/warunku płatności w rozumieniu art. 455 k.c. udziału G. w kosztach i nie uzależniły wymagalności świadczenia pozwanego w postaci płatności tego udziału od wystawienia noty obciążeniowej i przedstawienia wymienionych w porozumieniu dokumentów, co skutkowało bezzasadnym przyjęciem, tak jakby „termin spełnienia świadczenia nie [był] oznaczony ani nie wynikał z właściwości zobowiązania” (art. 455 k.c.) i w konsekwencji „świadczenie powinno zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu” przez powoda/po upływie terminu płatności faktury; powyższe z kolei doprowadziło Sąd do błędnego przekonania, że mimo niewypełnienia warunków płatności określonych w porozumieniu (którą to okoliczność Sąd przyznał), roszczenie o zapłatę udziału Sąd uznał za wymagalne;

4. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 353¹ k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie poprzez nieuwzględnienie przez Sąd I instancji w rozstrzygnięciu, dopuszczalnego w świetle przewidzianej w art. 353¹ k.c. zasady swobody umów, uzależnienia wymagalności świadczenia pieniężnego od przedstawienia określonych dokumentów (w tym dokumentów księgowych, a więc również i noty obciążeniowej) wyraźnego ustalenia stron,

że płatność kwoty 718.775 zł z tytułu udziału G. w kosztach nastąpi po wystawieniu przez powoda i doręczeniu pozwanemu noty obciążeniowej oraz przedstawieniu dokumentów wskazanych w § 1 ust. 1.4 porozumienia, a tym samym naruszenia zasady pacta sunt servanda;

5. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 487 § 2 k.c. w zw. z art. 488 § 1 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie zobowiązania pozwanego do zapłaty udziału za zobowiązanie z umowy wzajemnej, które powinno zostać spełnione jednocześnie lub bezpośrednio po wykonaniu wymiany membrany, podczas gdy świadczenie G. nie ma charakteru wzajemnego, jest jednostronnym zobowiązaniem do zapłaty określonej kwoty (Udziału G. w Kosztach), w związku z czym nie mają do niego zastosowania przepisy dotyczące wykonywania świadczeń z umów wzajemnych (a w konsekwencji uznania roszczenia powoda za wymagalne wobec wykonania wymiany membrany);

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 22 ust. 1 zd. 1 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości w zw. z art. 9 ust. 1 ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych w zw. z art. 193a § 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa poprzez ich niezastosowanie i nieuwzględnienie faktu, że zapłata przez pozwanego Udziału G. w Kosztach w przypadku braku wystawienia przez powoda noty obciążeniowej skutkowałaby: (a) brakiem możliwości prawidłowego zaksięgowania ww. kosztu przez G. z uwagi na przepisy ustawy o rachunkowości, w szczególności art. 22 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym dowody księgowe powinny być m.in. rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21, oraz wolne od błędów rachunkowych, podczas gdy płatność Udziału G. w Kosztach na podstawie faktury VAT byłaby niezgodna z charakterem porozumienia z 26 października 2016 r., którego przedmiotem była nowacja i które przewidywało płatność kwoty netto (bez podatku VAT), a co za tym idzie płatność Udziału G. w Kosztach na podstawie faktury VAT byłaby sprzeczna z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej między stronami postępowania; (b) brakiem możliwości zaliczenia Udziału G. w Kosztach do kosztów uzyskania przychodów, gdyż zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z 15 lutego 1992r. o podatku dochodowym od osób prawnych, podatnicy są obowiązani do prowadzenia ewidencji rachunkowej, zgodnie z odrębnymi przepisami (a zatem również zgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości), w sposób zapewniający określenie wysokości dochodu (straty), podstawy opodatkowania i wysokości należnego podatku za rok podatkowy, a co za tym idzie zaliczenie Udziału G. w Kosztach do kosztów uzyskania przychodów uiszczonych w oparciu o dokument księgowy wystawiony przez powoda niezgodnie z przepisami ustawy o rachunkowości byłoby niemożliwe; (c) stwierdzeniem przez organy skarbowe nieprawidłowego rozliczenia Udziału G. w Kosztach (stanowiącego kwotę netto, tj. nieuwzględniającą podatku VAT) z uwagi na wprowadzenie jednolitych plików kontrolnych w zakresie VAT;

7. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 481 § 1 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powodowi należą się odsetki z tytułu braku płatności faktury VAT nr (...) z 13 marca 2017 r. w terminie wskazanym na ww. fakturze, w sytuacji gdy płatność Udziału G. w Kosztach miała nastąpić po (niemającym dotąd miejsca) wystawieniu przez (...) noty obciążeniowej (a nie faktury VAT) oraz przedstawieniu pozostałych dokumentów wskazanych w § 1 ust. 1.4 Porozumienia, a w konsekwencji roszczenie powoda o zapłatę Udziału G. w Kosztach pozostaje niewymagalne, w związku z czym pozwany nie opóźnił się ze spełnieniem świadczenia na rzecz powoda.

Podnosząc powyższe zarzuty pozwana wniosła o:

1. zmianę wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez:

a) oddalenie powództwa w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt I wyroku, zasądzającej od pozwanego na rzecz powoda kwotę 718.775 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 28 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

b) zmianę wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

ewentualnie

c) uchylenie zaskarżonego wyroku w części uwzględniającej powództwo (...) W. oraz dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy oraz pozostawienie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego Sądowi I instancji;

2. w każdym przypadku – o zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wraz z należnymi od nich odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi zgodnie z art. 98 §1¹ k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna.

Sąd odwoławczy w całości podzielił ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne Sądu I instancji. Przypomnieć trzeba, że podstawą zaskarżonego rozstrzygnięcia była przede wszystkim treść porozumienia z 26 października 2016 r. zawartego pomiędzy stronami (ich poprzednikami prawnymi) oraz zarządzającym projektem (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., na podstawie którego pozwany i powód zobowiązali się pokryć koszty wymiany membrany w równych częściach, co miało prowadzić do zwolnienia pozwanego z wszelkiej odpowiedzialności za wady poszycia dachowego. Nowacja ta została przy tym zawarta po kilkutygodniowych negocjacjach – należy wobec tego przyjmować, że strony uregulowały wzajemne zobowiązania w sposób kompleksowy i niebudzący wątpliwości.

Nie zasługiwał przy tym na uwzględnienie zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu Okręgowego z treścią zebranego w sprawie materiału. Zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie może bowiem polegać jedynie na zaprezentowaniu przez skarżącego stanu faktycznego, ustalonego przez niego na podstawie własnej oceny dowodów, choćby ocena ta również była logiczna i zgodna z doświadczeniem życiowym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2005 r. w sprawie IV CK 387/04, Legalis nr 254126).

Tymczasem znaczną część uzasadnienia apelacji stanowi prezentacja własnej wersji stanu faktycznego.

I tak, wbrew zarzutom pozwanej co do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., również na podstawie pozostałego materiału dowodowego (wskazywanych w apelacji zeznań świadków D. S. i M. B. oraz przesłuchania pozwanej – R. G.), nie sposób podważyć prawidłowej oceny Sądu I instancji, że podstawą zasądzonej kwoty jest treść ww. porozumienia, a świadczenie to było wymagalne już po upływie 14 dni (zatem w terminie wynikającym z treści porozumienia stron) od dnia otrzymania faktury VAT nr (...), tj. od 28 marca 2017 r. – od tejże daty Sąd I instancji prawidłowo też zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie, nie dopuszczając się – wbrew zapatrywaniom skarżącej – naruszenia art. 481 § 1 k.c.

Bez znaczenia pozostają także początkowe ustalenia stron, w trakcie negocjowania porozumienia, co do tego, że należny od pozwanej udział (wyrażony w kwocie netto) w kosztach wymiany membrany miał wynikać z noty księgowej. Wystawienie bowiem faktury, uwzględniającej podatek VAT mimo odmiennych zapisów porozumienia, nie zmienia faktu, że pozwany jest zobowiązany do zapłacenia udziału netto (tj. w zasądzonej kwocie 718.775 zł). Nie ulegało wątpliwości również Sądowi Apelacyjnemu, że forma czy tytuł dokumentu wystawionego przez powoda dotyczyły – z punktu prawa cywilnego, nie administracyjnego – jedynie okoliczności technicznych, skoro decydujące w tej mierze były wcześniejsze ustalenia stron co do tego, że pozwana będzie zobowiązana do pokrycia tych kosztów bez podatku VAT. Za takim ustaleniem – tj. bez względu na to czy powód wystawiłby notę księgową czy fakturę – przemawia nadto interpretacja podatkowa uzyskana przez pozwaną (nr (...), wydana przez Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej 29 marca 2019 r.). Wynika z niej przecież, że przedmiotowa transakcja udokumentowana fakturą jest czynnością niepodlegającą opodatkowaniu podatkiem VAT, gdyż powód angażując podmiot trzeci do usunięcia skutków niewłaściwego wykonania dachu nie uczynił tego w celach zarobkowych (odszkodowania nie podlegają zaś opodatkowaniu podatkiem od towarów i usług). Mając na uwadze jedynie cywilnoprawne podstawy

zaskarżonego rozstrzygnięcia całkowicie bezprzedmiotowe były zarzuty naruszenia przepisów ustaw z 29 września 1994 r. o rachunkowości, z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych czy Ordynacji podatkowej.

W związku z powyższym uznać trzeba za Sądem I instancji, że w niniejszej sprawie to faktura VAT stanowiła wezwanie do zapłaty, i że wskazanym w niej terminem zapłaty należy wiązać wymagalność roszczenia powódki względem pozwanej co do zapłaty kwoty 718.775 zł. Brak bowiem podnoszonego przez apelującą zapisu o konieczności wystawienia przez powódkę noty księgowej w § 1 ust. 1.4 porozumienia (k. 29), choć odnotowano w tymże ustępie, że (...) wystawi na rzecz G. notę obciążeniową w kwocie stanowiącej równowartość Udziału G. w Kosztach, nie później niż w terminie dwóch tygodni od dnia rozliczenia (...). Słusznie podkreśla przy tym powódka w odpowiedzi na apelację, że rozliczenie to należy rozumieć jako zapłatę pozwanej na rzecz powoda, wobec czego „nota obciążeniowa” miała pełnić jedynie funkcję rachunku dokumentującego tą zapłatę (wyłącznie na potrzeby prowadzonej księgowości), nie podstawę zobowiązania jako wezwanie do zapłaty. Trudno zatem zgodzić się z zarzutem apelującej co do przeprowadzenia przez Sąd I instancji błędnej wykładni oświadczeń woli stron w tym zakresie (art. 65 § 1 k.c. oraz art. 65 § 2 k.c.), skoro już sama wykładnia językowa pozwala na wysnucie logicznych wniosków, zbieżnych z tymi zaprezentowanymi w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Wynikają one nadto – wbrew zarzutom apelującej – z zeznań świadków D. S. i M. B. oraz korespondencji e-mailowej przedstawicieli stron (k. 72, 404-419, 421-422, 513-515) – z dowodów tych nie wynika bowiem, by to z wystawieniem noty księgowej wiązać się miało powstanie zobowiązania pozwanej. Wymienieni świadkowie podkreślali przy tym, że nota miała stanowić jedynie udokumentowanie rozliczenia stron.

Co również istotne, pozwana nie kwestionowała w toku postępowania wysokości obciążającej jej kwoty, podważając jedynie przed Sądem I instancji możliwość doliczenia przez powódkę 23% podatku od towarów i usług. Podobnie pozwana nie podnosiła przed Sądem I instancji, że powódka nie przedłożyła jej dalszych dokumentów wymienionych w § 1 ust. 1.4 porozumienia. Jak trafnie podkreśla powódka, już w odpowiedzi na pozew (na jej s. 2, k. 125v) pozwana zaznaczyła, że „nie kwestionuje istnienia wierzytelności o zapłatę na rzecz powoda kwoty 718.775 zł na podstawie porozumienia z 26 października 2016 r., jednakże z uwagi na brak wystawienia przez powoda noty obciążeniowej opiewającej na ww. kwotę, która zgodnie z tymże porozumieniem stanowić ma podstawę jej zapłaty, zobowiązanie to nie stało się wymagalne, a brak wymagalności roszczenia przesądza o konieczności oddalenia powództwa w niniejszej sprawie”. Dziwi zatem zarzut pozwanej zgłoszony dopiero na rozprawie poprzedzającej bezpośrednio wydanie zaskarżonego wyroku, a powtórzony w przedmiotowej apelacji jakoby powódka uchybiła jakimkolwiek postanowieniom porozumienia regulującym postawienie należności w stan wymagalności. Także przesłuchiwany za pozwaną jej przedstawiciel R. G. (k. 515-516) nie wspominał, by spółka zwlekała z zapłatą wobec nieprzedstawienia przez powoda dodatkowych dokumentów związanych z wykonaniem remontu dachu.

Niezasadny był także zarzut naruszenia art. 353¹ k.c. dotyczącego zasady swobody umów. To właśnie z zawartego porozumienia nie sposób wywodzić, że strony uzależniały wymagalność świadczenia pieniężnego od wystawienia przez powoda i doręczenia pozwanemu noty obciążeniowej. Z uwagi na wątpliwości obu stron co do naliczania podatku VAT od kwoty partycypacji pozwanej w kosztach wymiany elementów dachu, nadto uzyskania przez powoda indywidualnej interpretacji podatkowej, trudno czynić zarzut powodowej spółce, że posłużyła się – przy wywiązywaniu się z postanowień porozumienia – właśnie fakturą VAT, mimo iż ostatecznie kwota należna od pozwanej nie mogła obejmować, w myśl tego samego porozumienia, podatku od towarów i usług.

Kwestionowanie przez apelującą swojego obowiązku zapłaty jedynie na podstawie posłużenia się przez powodową spółkę błędnym, w mniemaniu pozwanej, rodzajem dokumentu księgowego jest przy tym nielogiczne – trudno bowiem uznać, by powódka dążąc do uzyskania świadczenia miała nie wywiązać się z postanowień porozumienia w sposób uniemożliwiający dochodzenie przysługującej jej kwoty.

Nieprzystający do realiów rozpoznawanej sprawy jest także zarzut naruszenia art. 487 § 2 k.c. w zw. z art. 488 § 1 k.c., skoro stron nie łączyła umowa wzajemna w zakresie wykonania wymiany membrany, a roszczenie powoda

nie stało się wymagalne po wykonaniu tejże wymiany, lecz po spełnieniu warunków wynikających z przedmiotowego porozumienia.

Wobec braku skutecznego podważenia zaskarżonego wyroku, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanej jako całkowicie bezzasadną w myśl art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zasądzając od przegrywającej pozwanej na rzecz powódki wynagrodzenie jej pełnomocnika w stawce ustalonej na podstawie § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.). Wbrew wnioskowi powodowej spółki zawartemu w odpowiedzi na apelację, nie jest konieczne zastrzeżenie odsetek od kwoty zasądzonej z tytułu zwrotu ww. kosztów w treści orzeczenia, skoro odsetki te – w myśl art. 98 § 1¹ k.p.c. – należą się z mocy samej ustawy.

sędzia Ryszard Marchwicki

"Niniejsze pismo nie wymaga podpisu własnoręcznego na podstawie § 21 ust. 4 zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej jako właściwie zatwierdzone w sądowym systemie teleinformatycznym"

St. sekr. sąd. Katarzyna Surażyńska

--	--	--